

Malmö stad

Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum: 2025-07-02

Vår referens:

Victor Andreasson - Utredare

Epost:

victor.andreasson@malmo.se

Diarienummer:

MN-2025-6743

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet – Genomförande av luftkvalitetsdirektiv i svensk rätt

Sammanfattning

Det nya reviderade luftkvalitetsdirektivet ska föras in i svensk lag senast 11 december 2026. Direktivet innebär nya lägre miljökvalitetsnormer (MKN) för luftföroreningar; NO₂, SO₂, PM10, PM2.5, bensen och O₃. Det nya EU direktivet för luftföroreningar sätter hårdare krav på exponeringshalter samt mätningar och modelleringar. Utförande av åtgärdsprogram förtydligas och kommer att vara strängare med sanktioner kopplade till uppförande och genomförande av åtgärdsprogrammen. Miljöförvaltningen ställer sig positiv till de nya förslagen och ser gärna att den superstation som ska placeras i en av Sveriges tre största städer placeras i Malmö.

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2025-07-02
- Förslag till yttrande, daterat 2025-07-07
- Förslag till genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet i svensk rätt – delredovisning

Beslutsplanering

Miljönämnden 2025-08-28

Beslutet skickas till

[Kommunstyrelsen]

Ärendet

Det nya reviderade luftkvalitetsdirektivet ska föras in i svensk lag senast 11 december 2026 och gäller från och med den 1 januari 2030. Direktivet innebär nya lägre miljökvalitetsnormer (MKN) för luftföroreningar; NO₂, SO₂, PM10, PM2.5, bensen och O₃. Övriga luftföroreningars MKN förblir oförändrade. Utvärderingströsklarna för samtliga luftföroreningar förenklas så att det nu endast finns ett tröskelvärde för varje förorening. Förändringen görs för att ha

lagstadgade krav som närmar sig WHO:s riktvärden och för att närma sig ett nettonoll-utsläppsmål senast 2050. Nytt är också att antalet mätstationer och dess placering nu blir ett överklagningsbart beslut.

Modellering och indikativa mätningar får något större plats i det nya direktivet. Kraven på modellerna som används förändras något med tydligare kvalitetskrav och jämförbarhet mellan modeller.

I direktivet ingår mer övervakning av luftkvaliteten i respektive medlemsstat där bland annat upprättandet av en superstation i urban bakgrundsmiljö ska upprättas per 10 000 000 invånare. För Sveriges del innebär det en sådan station. Naturvårdsverket har i första hand tittat på de tre största städerna i Sverige, däribland Malmö. Naturvårdsverket uppskattar att det skulle kosta 3 – 4 miljoner kr i inköp och investeringar samt en driftskostnad på ca 2,5 miljoner kr/år om superstationen läggs på en redan existerande mätstation. De är tydliga med behovet av hjälp med finansiering från regeringen för dessa kostnader.

I det nya direktivet finns återigen ett undantag för sandning och saltning, dvs att överskridande av partiklar som kan härledas till sandning eller saltning ej ställer krav på kommunen att införa ett åtgärdsprogram. Precis som i föregående direktiv föreslår Naturvårdsverket att undantaget ej förs in i svensk rätt.

Upprättande och genomförande av åtgärdsprogram ska tydliggöras genom en ny ansvarsfördelning och tydligare hålltider. Kommuner ansvarar själva för att upprätta och fastställa åtgärdsprogram när överskridande har inträffat. Naturvårdsverket föreslår att det införs sanktion i form av vitesföreläggande, mot kommuner som misslyckas med att fastställa och ompröva åtgärdsprogram. Detta med bakgrund till att arbetet med åtgärdsprogram har haft omfattande brister hos många kommuner. I tillägg till vitesföreläggande kommer även en skadeståndsskyldighet att införas för medborgare som åsamkas skada, i samband med att inget åtgärdsprogram fastställts trots att detta borde ha skett.

Konsekvensbeskrivning

- Med de nya utvärderingströsklarna blir kraven på mätningar betydligt tuffare, för Malmös del innebär det inga förändringar då staden som är en del i samverkansområdet Skåne redan har tillräckligt med mätstationer.
- Malmö klarar de nya MKN, den föreningen som ligger närmast ett överskridande är PM2.5 och ligger på ca 76% av den nya MKN för år 2024. Industrier som har stora utsläpp av partiklar behöver vara extra observant för de nya MKN.
- Möjligen kommer en något högre arbetsbelastning komma för miljöförvaltningen för de nya kraven om modellering, dock troligtvis endast initialt.

- Upprättande av åtgärdsprogram bedöms få något mer tid detta då kommuner ej längre behöver invänta Naturvårdsverkets behovsbedömning.
- Oklart hur driftstörningar kommer att påverka industrierna, förmodligen krav på ökad driftsäkerhet.
- Ärendet bedöms ej påverka miljönämndens verksamhet vare sig ekonomiskt eller organisatoriskt.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen anser att det skulle vara bra att förtydliga undantaget från åtgärdsprogram vid överskridande på grund av naturliga orsaker. Detta undantag skulle vara bra att föra in i någon av paragraferna om undantag §B - §G.

Miljöförvaltningen har uppmärksammat att det saknas underlag i remissen som berör industrier. Det finns ett behov av någon form av vägledning angående vilka krav som får ställas på industrier utifrån de nya MKN. Exempelvis i tillfällen då ett överskridande beror på en industri men industrin i fråga följer de utsläpp som är tillåtet enligt utgivet tillstånd.

Miljöförvaltningen ser positivt på införandet av sanktioner då det innebär att kommuner behöver jobba mer proaktivt och målmedvetet för att nå en god trygghet för medborgare.

Miljöförvaltningen är positiv till förslag om att inte föra in undantaget för sandning och saltning i svensk lag, då ett sådant undantag skadar invånarna som ska skyddas av luftkvalitetsdirektivet.

Det behövs vägledning eller förtydligande om de nya kraven på luftkvalitetsmodeller och jämförbarhet, rörande hur tolkning och tillämpning ska göras.

Miljöförvaltningen är positiv till att inrätta en superstation på vår redan aktiva station i urban bakgrund på rådhuset, så länge riksstaden bifaller Naturvårdsverkets råd om statlig finansiering av de extra kostnader för uppstart samt årligt underhåll som en sådan station skulle innebära.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Karin Sandström
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen